

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

27.08.2018 № 04-1997

На № _____ від _____

**Голові Верховної Ради
України**

Парубію А. В.

Щодо аудиту ефективності
використання коштів держбюджету,
передбачених на будівництво і
реконструкцію ГАЕС

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати 09 серпня 2018 року було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на будівництво та реконструкцію гідроакумулюючих електростанцій та управління об'єктами державної власності у сфері гідроенергетики, а також за підсумками його обговорення прийнято рішення.

Згідно з вимогами частини першої статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» інформуємо, що **Міністерством енергетики та вугільної промисловості України** (далі – Міненерговугілля) у II півріччі 2015 року, 2016–2017 роках і I кварталі 2018 року **не забезпечено повною мірою реалізації державної політики** в електроенергетичному комплексі, зокрема, **щодо розвитку гідроакумулюючих потужностей**, а також ефективного управління об'єктами державної власності в електроенергетичному комплексі.

У періоді, який перевірявся, **законодавство у сфері електроенергетики змінювалося**, однак **врегулювання питань розвитку гідроенергетики залишилося недосконалим**. Зокрема, на законодавчому рівні не визначені поняття «гідроелектростанція», «велика гідроелектростанція», «гідроакумулююча електростанція», а також роль та місце цих об'єктів у галузі електроенергетики.

Також у порушення вимог статті 3 Закону України від 17.03.2011 № 3166 «Про центральні органи виконавчої влади» Кабінет Міністрів України **більше трьох років не реалізовував свої повноваження щодо затвердження Положення про Міненерговугілля**. При цьому окремі пункти затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 208 Положення про Міненерговугілля **не кореспондуються з нормами Закону України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності», що створює передумови для неефективного виконання покладених на Міністерство завдань і функцій.**

Заходи з реконструкції та будівництва об'єктів гідроенергетики виконуються в умовах недосконалого стратегічного планування і програмного забезпечення, що ускладнює їх реалізацію. Незважаючи на те, що виконання зазначених заходів визначалося в Енергетичних стратегіях України на період до 2030 року і до 2035 року як пріоритетний напрям, проте конкретних джерел і механізмів залучення коштів на їх фінансування не передбачалося.

Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 552-р **Програма розвитку гідроенергетики на період до 2026 року не містить усіх необхідних складових та елементів, передбачених для державних цільових програм. Державного замовника та механізму контролю і звітування за її виконанням не визначено взагалі.**

В Україні працює Київська гідроакумулююча електростанція (далі – ГАЕС). Будуються і вже працюють, відповідно до введених в експлуатацію потужностей, Ташлицька та Дністровська ГАЕС. Прийнято рішення і розпочаті підготовчі роботи щодо будівництва Канівської ГАЕС. Водночас **через незадовільний стан фінансування визначені проектами будов та реконструкції ГАЕС строки не дотримувались, що призводило до їх подовження. Як наслідок, вартість реалізації цих проектів значно збільшувалася. Передбачені проектами техніко-економічні показники не досягнено.**

Так, будівництво Ташлицької ГАЕС здійснюється вже більше 37 років, а Дністровської ГАЕС – більше 35 років. При цьому на Ташлицькій ГАЕС введено в експлуатацію лише два із шести запланованих гідроагрегатів, на Дністровській ГАЕС – три з семи. Після закінчення визначеного проектом будови Ташлицької ГАЕС строку завершення будівництва (2010 рік) **нового проекту будови не затверджено.** За розрахунками генпроектувальника, орієнтовна кошторисна **вартість** будови за новим проектом **збільшиться у чотири рази** (до 14,3 млрд гривень). Кошторисна вартість уточненого проекту першої черги Дністровської ГАЕС збільшилася порівняно з попереднім проектом майже на 40 відс. (з 10,9 до 14,8 млрд гривень). Роботи з капітального будівництва Канівської ГАЕС досі не розпочато, хоча згідно із затвердженим Урядом у 2013 році проектом будівництво має бути завершене вже у 2020 році. На сьогодні, єдиним джерелом фінансування цих об'єктів є власні кошти ДП «НАЕК «Енергоатом» і ПрАТ «Укргідроенерго».

Залучені в рамках угод з міжнародними фінансовими організаціями (далі – МФО) **кредитні кошти були вагомим джерелом фінансування заходів з реконструкції об'єктів гідроенергетики і їх питома вага постійно**

зростала. Незважаючи на те, що **Міненерговугіллям** було **забезпечено законне використання цих коштів, процес планування видатків був недостатньо обґрунтованим, а в окремих випадках здійснювався з порушенням вимог чинного законодавства.**

Міненерговугіллям не забезпечено належного управління реалізацією інвестиційного проекту реабілітації гідроелектростанцій, а також контролю за своєчасністю та повнотою його виконання. У періоді, який перевірявся, за рахунок коштів за КПКВК 1101600, 1101630 та 1101610 **на виконання заходів з реконструкції та будівництва об'єктів гідроенергетики державним бюджетом (зі змінами) було передбачено 3456,6 млн грн, з яких в цілому використано 1289,8 млн грн, або лише 37,3 відсотка. При цьому на Київську ГАЕС використано 124,4 млн гривень.** Решту коштів, у рамках інвестиційного проекту, спрямовано на інші ГЕС ПрАТ «Укргідроенерго».

Міненерговугіллям і Мінфіном у періоді, який перевірявся, під час оформлення документів, що застосовуються у бюджетному процесі, **не дотримано встановлених чинним законодавством термінів і вимог щодо їх складання, що є порушенням бюджетного законодавства.**

Протягом досліджуваного періоду **за рахунок усіх джерел фінансування на заходи щодо розвитку Київської, Ташлицької, Дністровської та Канівської ГАЕС використано 4549,7 млн гривень.** З них: на **реконструкцію Київської ГАЕС – 163,7 млн грн** (у т. ч. 124,4 млн грн – кошти держбюджету; 39,3 млн грн – власні кошти ПрАТ «Укргідроенерго»); на будівництво **Ташлицької ГАЕС – 175,8 млн грн** власних коштів ДП «НАЕК «Енергоатом»; на будівництво **Дністровської ГАЕС – 4170,3 млн грн** та **Канівської ГАЕС – 39,9 млн грн** власних коштів ПрАТ «Укргідроенерго».

За відсутності дієвого контролю з боку Міненерговугілля ДП «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» не забезпечено належного стану будівництва ГАЕС та управління державним майном, що використовується під час цього будівництва.

Зокрема, у досліджуваному періоді ДП «НАЕК «Енергоатом» за рахунок власних коштів на зазначені цілі використано **160,8 млн грн за застарілим проектом і титулом будови.** Крім того, на складському зберіганні відокремленого підрозділу «Южно-Українська АЕС» ДП «НАЕК «Енергоатом» обліковуються **товарно-матеріальні цінності, придбані за рахунок власних коштів для будівництва Ташлицької ГАЕС у 2007–2016 роках на загальну суму 24,5 млн гривень.** У зв'язку з тривалим строком зберігання ці **товарно-матеріальні цінності фізично та морально застаріли, отже, кошти на їх придбання використано неефективно.** Також на балансі цього підрозділу перебувають об'єкти, які в його господарській діяльності тривалий час не використовуються, проте здійснюються витрати на їх утримання. **Непродуктивні витрати становлять 1,6 млн грн власних коштів, використаних на оплату послуг з охорони таких об'єктів.**

Згідно з проектною документацією завершення будівництва та введення в експлуатацію першої черги Дністровської ГАЕС **буде можливим виключно за умови укріплення берегів р. Дністер** на території Республіки Молдова, у межах буферного (нижнього) водосховища Дністровської ГАЕС. Виконання цих робіт обґрунтовано необхідністю забезпечення загальної стійкості схилів берегів (запобігання зсувів, водної ерозії тощо).

Однак до цього часу **питання демаркації державного кордону України та Республіки Молдова у межах розташування буферного (нижнього) водосховища Дністровської ГАЕС не вирішено**. Отже, залишається **неврегульованим питання** оформлення права на користування земельною ділянкою, розташованою на території Республіки Молдова, для здійснення робіт з укріплення берегів. Затягування із реалізацією зазначених заходів **створює ризики** призупинення будівництва Дністровської ГАЕС і відповідно можливих **неефективних витрат у сумі 3,5 млрд гривень**.

Залишається невирішеним також питання транспортування потужностей Дністровської ГАЕС, які будуть збільшені після пуску четвертого гідроагрегату, до об'єднаної енергетичної системи України. Наявні високовольтні лінії електропередачі на це не розраховані, отже, **це призведе до непродуктивних витрат коштів на четвертий гідроагрегат**.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), не забезпечила затвердження тарифів ПрАТ «Укргідроенерго» і ДП «НАЕК «Енергоатом» на наступний календарний рік у терміни, які б дозволяли їм своєчасно підготувати та погодити із заінтересованими державними органами фінансовий план. За таких умов **фінансові плани ПрАТ «Укргідроенерго» та ДП «НАЕК «Енергоатом» затверджувалися Кабінетом Міністрів України несвочасно**, з порушенням термінів, визначених статтею 75 Господарського кодексу.

Дії НКРЕКП щодо зменшення обрахованої підприємствами потреби і розміру інвестиційних складових тарифу призводили до недофінансування заходів із будівництва ГАЕС, передбачених інвестиційними програмами.

Майже 18 років не вирішується питання належних розрахунків ДП «Енергоринок» з ДП «НАЕК «Енергоатом» і ПрАТ «Укргідроенерго» за вироблену ними електроенергію. Щорічне збільшення заборгованості ДП «Енергоринок» негативно впливає на сталу роботу підприємств, зокрема у частині виконання інвестиційних програм. Станом на 01.06.2018 заборгованість ДП «Енергоринок» перед ДП «НАЕК «Енергоатом» становить 12,6 млрд грн, а перед ПрАТ «Укргідроенерго» – 0,9 млрд гривень.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан